

POSŁÁNÍM ČASOPISU SOCIÁLNÍ PRÁCE/SOCIÁLNA PRÁCA JE:

- podporovat schopnost české a slovenské společnosti řešit životní problémy lidí prostřednictvím sociální práce,
- podporovat kvalitu sociální práce a profesionalizaci praxe sociální práce,
- přispívat k rozvoji sociální práce jako vědní disciplíny a ke zkvalitnění vzdělávání v sociální práci,
- podporovat zájmy poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb.

V zájmu dosažení těchto cílů bude časopis v rámci obce sociálních pracovníků a s nimi spolupracujících a pomáhajících pracovníků jiných oborů podporovat:

- postoje, které považují odbornost a lidskost za rovnocenná kritéria kvality sociální práce,
- postoje, které kladou důraz na propojení teoretického zdůvodnění postupů sociální práce s její praktickou orientací na problémy klientů a jejich reálné možnosti,
- soudržnost všech, kteří se angažují ve prospěch řešení problémů klientů prostřednictvím sociální práce,
- otevřenou, odlišnosti chápající, poučenou a věcnou diskusi v rámci obce sociálních pracovníků,
- chuť a zájem sociálních pracovníků vidět sebe samé očima jiných.

POSŁÁNÍM ČASOPISU SOCIÁLNÍ PRÁCE/SOCIÁLNA PRÁCA JE:

- podporovat schopnost české a slovenské společnosti řešit životné problémy lidí prostřednictvím sociální práce,
- podporovat kvalitu sociální práce a profesionalizáciu praxe sociální práce,
- prispievať k rozvoju sociální práce ako vedeckej disciplíny a k skvalitneniu vzdelávania v sociální práci,
- podporovat zájmy poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb.

V zájme dosažení těchto cílů bude časopis v rámci obce sociálních pracovníků a s nimi spolupracujících a pomáhajících pracovníků jiných odborů podporovat:

- postoje, které považují odbornost a lidskost za rovnocenné kritéria kvality sociální práce,
- postoje, které kladou důraz na prepojenie teoretického zdůvodnenia postupov sociální práce s jej praktickou orientáciou na problémy klientů a ich reálné možnosti,
- súdržnosť všetkých, ktorí sa angažujú v prospech riešenia problémov klientů prostredníctvom sociální práce,
- otvorenú, odlišnosti chápajúcu, poučenú a vecnú diskusiu v rámci obce sociálních pracovníků,
- chuť a zájem sociálních pracovníků vidieť samých seba očami jiných.

Sociální práce/Sociální práca

Časopis pro teorii, praxi a vzdělávání v sociální práci

Časopis pre teóriu, prax a vzdelávanie v sociální práci

Vydavatel: Asociace vzdělavatelů v sociální práci. Na vydávání se podílí ZSF Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Číslo/ročník: 4/2007

Adresa redakce: ASVSP, Joštova 10, 602 00 Brno
tel.: +420 774 324 983

e-mail: socprace@fss.muni.cz

web: www.socialniprace.cz

Redakce: Pavel Bajer; Bc. Petra Zoubková; Mgr. Zdeňka Dohnalová, Bc. Marie Žižlavská

Foto na titulní str.: archiv redakce

Grafická úprava: Petr Hrnčíř (pethr@seznam.cz)

Korektura: Vilém Kmuniček

Evidenční číslo MK: MK ČR E 13795

ISSN: 1213-6204

Redakční rada: prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc. (předsedkyně/předsedníčka), doc. PhDr. Libor Musil, CSc. (místopředseda/podpředseda), Pavel Bajer (šéfredaktor), Mgr. Martin Bednář, Ph.D., doc. PaedDr. Oldřich Chytil, Ph.D., Bc. Adam Kutěj (Společnost sociálních pracovníků), PhDr. Eva Mydlíková, Ph.D., PhDr. Pavel Navrátil, Ph.D., PhDr. Mirka Nečasová, Ph.D., (výkonná tajemnice ASVSP), PaedDr. Milan Schavel, PhD, m.prof., doc. PhDr. Anna Žilová, Ph.D

Předplatné: studentské 99 Kč/ks, občanské 129b Kč/ks, organizační 229 Kč/ks, v knihkupectví 149 Kč/ks, sponzorské 1200/rok

Akademické statě procházejí dvojím recenzním řízením.

Otištěné příspěvky nejsou honorovány. Redakce si vyhrazuje právo upravit nevyžádané příspěvky do publicistické části.

SP SOCIÁLNÍ PRÁCE SOCIÁLNA PRÁCA

ČASOPIS PRO TEORII, PRAXI A VZDĚLÁVÁNÍ V SOCIÁLNÍ PRÁCI
ČASOPIS PRE TEÓRIU, PRAX A VZDELÁVANIE V SOCIÁLNEJ PRÁCI

4/2007

Vydává Asociace vzdělavatelů v sociální práci

Praxe a supervize v sociální práci

SOCIÁLNÍ PRÁCE/SOCIÁLNA PRÁCA 4/2007

Editorial	1	Fakta, vyhlášky	37	Akademické statě	64	Inspirace pro praxi	123
O čem se mluví	4	Pohledy na věc	40	Studentské práce	95	Recenze	127
Anketa	35	Kvalita v sociálních...	55	Školy se představují	117	Akce, zprávy...	133

Editorial	1
-----------------	---

O čem se mluví

Manažerskou supervizi přijala Diakonie nejen ke zlepšení kvality řízení.....	4
Hestia vzdělává v oblasti komunikace, supervize, řízení lidských zdrojů či vedení týmů.....	7
Kvalitní manažeři a supervizoři jsou zárukou kvality sociálních služeb, konstatuje lektor.....	11
Vysokoškolská výuka supervize umožní poskytování kvalitních služeb potřebným lidem.....	13
Vysoké školy a praxové subjekty sa neobídu bez vzájomnej ochoty si pomáhať.....	16
Chýbajúca právna úprava znemožňuje kvalitnejšie finančné a personálne zabezpečenie praxe.....	19
Rola supervizora odbornej praxe sa často prekrýva s rolou manažera odbornej praxe	21
Koordinátorku praxí teší pozorovat proměny vztahů studentů k sobě samotným i k profesi sociální práce	24
Instruktorka praxí v Probační a mediační službě oceňuje komunikaci se studenty	26
V Ružomberku chodia študenti na prax do ústavu nápravno-výchovnej starostlivosti	27
Otvorené otázky vzdelávania sociálnych pracovníkov v ČR.....	28

Anketa

Otazníky praxe a supervize.....	35
---------------------------------	----

Fakta, vyhlášky...

Výňatky z mezinárodního a českého etického kodexu sociálních pracovníků.....	37
--	----

Pohledy na věc

Profesionální jednání sociálních pracovníků	40
S. Krupa – Sociálne prostredie spôsobuje znižovanie profesionálnych nárokov na sociálne pracovníky	40
J. Jankovský – Proměny povolání sociálního pracovníka	42
Legislativa a supervize v sociálních službách.....	45
L. Brichtová – MPSVR považuje supervizi za jeden z rozhodujících faktorů pro zabezpečení kvality sociálních služeb	45
A. Kotoučová, K. Čermáková – Supervize nebylo možné legislativně uchopit, říká MPSV	47
S. Ševčíková – Mezinárodní a český kontext Globálních kvalifikačních standardů vzdělávání v sociální práci vydaných IFSW a IASSW	49

Kvalita v sociálních službách

Jednání se zájemcem o sociální službu (P. Matuška)	55
--	----

Akademické statě

O. Chytil: Důsledky modernizace pro sociální práci.....	64
M. Franséhn: Význam supervize v sociální práci na příkladu Švédska.....	72
Z. Havrdová: Vzdělávací supervize a kvalita začínajících sociálních pracovníků.....	78
O. Matoušek, E. Landischová: Příběhy a profesionální pomáhání	87

Studentské práce

E. Matoušková: Pracovní situace probačních pracovníků – případová studie	95
I. Hofmann, L. Sazečková: Očekávání spojená s fungováním zákona o registrovaném partnerství v České republice	103
P. Radová: Využití zájmových organizací pro seniory.....	111

Školy se představují

Zdůrazňujeme rovnocennost různých typů sociální práce, říká vedoucí brněnské katedry.....	117
---	-----

Inspirace pro praxi

V Ostravě inovují proces praktické přípravy studentů.....	123
Rakouské zkušenosti – systém péče a ochrany dětí v regionu Burgenland	125

Recenze	127
Akce, zprávy a oznámení.....	133

Otištěné příspěvky jsou povinnou literaturou pro studenty ZSF Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Časopis vychází čtyřikrát v roce a publikuje co nejširší spektrum článků relevantních pro sociální práci. Články mohou být zaměřeny na jakýkoliv aspekt praxe, výzkumu, teorie či vzdělávání. Časopis má následující strukturu:

- 1) Editorial
- 2) O čem se mluví
- 3) Anketa
- 4) Fakta, vyhlášky, zákony, dokumenty...
- 5) Pohledy na věc
- 6) Kvalita v sociálních službách
- 7) Akademické statě
- 8) Studentské práce
- 9) Školy se představují
- 10) Inspirace pro praxi
- 11) Recenze knih
- 12) Zprávy, akce, oznámení
- 13) Kontakty

Časopis je zaměřen na publicisticko – praktickou a akademickou část. Zatímco v částech 7 a 8 jsou publikovány zejména texty, které referují o výzkumu a studentských pracích, ostatní části jsou koncipovány širěji a jsou určeny pro publikování textů autorů z praxe (informace o zajímavých projektech, problematických skutečnostech výkonu profese atp.). Nároky na úroveň autorských textů určených pro publikaci v jednotlivých rubrikách jsou odlišné. Následující pokyny jsou pak adresovány autorům do akademické části časopisu.

1) Pokyny autorům akademických textů
Redakce přijímá příspěvky, které odpovídají profilu časopisu. Zasláný příspěvek musí být určen výhradně pro publikaci v časopise Sociální práce / Sociální práca. Může se však jednat i o přepracovaný a doplněný text, který byl již dříve publikován v jiném časopise.

Nabídka rukopisů a recenzní řízení
Akademickým textem se pro účely našeho časopisu rozumí vědecký, popř. přehledový stať (teoretická, historizující aj.). Předpokladem zařazení příspěvku do recenzního řízení je skutečnost, že v textu autor systematicky pracuje s relevantními prameny, objasňuje vědeckou metodologii a s ohledem na svůj vědecký cíl prezentuje také zjištění. Vzhledem k profesnímu charakteru časopisu preferujeme texty, které obsahují vedle zmíněných aspektů také aplikační dimenzi, v níž autor objasňuje relevanci svých zjištění v kontextu sociální práce. Recenzní řízení je oboustranně anonymní a je prováděno dvěma na sobě nezávislými recenzenty. Studentské práce procházejí jedním recenzním řízením. Práce jsou posuzovány po stránce obsahové i formální. V případě potřeby může být práce vrácena autorům k doplnění, či k přepracování. Na základě posudků bude rozhodnuto o jejich přijetí či odmítnutí. Ve sporných případech rozhoduje předseda redakční rady. Redakci se prostřednictvím emailové komunikace zasílají dvě provedení rukopisu. Jedno z nich nesmí obsahovat žádné údaje, které by mohly vést k identifikaci autora. Druhé provedení příspěvatele odešle v kompletní verzi.

Uveřejněná stať se stává majetkem časopisu a přetisknout její část nebo použít ji v jiné publikaci lze jen s citací původu. Redakce si vyhrazuje právo provádět drobné stylistické úpravy. Nevyžádané rukopisy a přílohy se nevracejí.

Rozhodnutí o vydání

O výsledku recenzního řízení je autor vyrozuměn. V případě potřeby je autor vyzván, aby dodal konečnou verzi práce elektronickou poštou.

Náležitosti rukopisu

Text musí být napsán v souladu s platnými jazykovými normami. Texty žádáme napsané písmem Times New Roman, velikost písma 12, styl písma Normální. Stránky jsou očišované. Poznámky pod čarou lokalizuje výhradně na konec statí. Prosíme, abyste dodržovali standard časopisu pro citaci literatury podle ČSN ISO 690 (010197). Tabulky nesmí být širší než 14 cm.

1. Titulní strana obsahuje výstižný a stručný název práce v češtině – nebo slovenský ekvivalent – a v angličtině, jména všech autorů, biografickou charakteristiku (do 50 slov) a v poznámce pod čarou také kontaktní informaci pro korespondenci.

2. Český nebo slovenský **abstrakt** v rozsahu maximálně 200 slov.
3. **Abstrakt** v angličtině v rozsahu maximálně 200 slov.
4. **Vlastní text** (rozsah maximálně 5 000 slov)
5. **Seznam citované literatury: Autory žádáme, aby zvýšenou pozornost věnovali přesnému a korektnímu odkazování** (viz níže). V textu se odkazuje uvedením autorova příjmení, roku publikace (Korda, 2002) a v případě, že se jedná o doslovnou citaci, také strany uvedené za rokem po dvojtečce. Seznam literatury je uveden na konci statě a je v něm uvedena pouze literatura, na kterou se v textu odkazuje. Seznam je uspořádán abecedně podle autorů a v případě, že se odkazuje na více prací téhož autora, jsou jeho práce uvedeny chronologicky. Jestliže se odkazuje na práce autora, které publikoval v tomtéž roce, jsou práce odlišeny uvedením písmena a, b atd. u roku vydání.

6. Tabulky a grafy: Tabulka nesmí být širší než 14 cm. Výška písma alespoň 8 – 10.

Při grafech používejte laskavě **výrazně** kontrastní barvy (upozorňujeme, že časopis je černobílý).

Citace a odkazy se uvádějí v souladu s ČSN ISO 690 (010197). Vybrané příklady zde uvádíme:

Monografická publikace:

PELIKÁN, J. **Základy výzkumu**. Praha: Karolinum, 1998.

Citace z monografické publikace:

FOUČKOVÁ, M. **Reinkarnace a hlubinná terapie**. In WHITTON, J. L. a FISHER, J. **Život mezi životy**. Brno: Bollingenská věž, 1992, s. 9–14.

Citace z časopisu:

WINTER, J. **Z trosek likvidace signál celé Evropy**. *Českomoravský profit*, 1995, roč. 6, č. 28, s. 10–11.

Internetové zdroje:

www.romove.cz/cz/ [on-line] [17. 11. 2003]

Studentské práce akademického charakteru: Autoři by měli usilovat o stejnou úroveň jako u akademických článků. Předpokládá se pouze částečná znalost a orientace v dané problematice. Použití literatury a citace jako u akademických statí jsou předpokladem pro publikování. Upozorňujeme autory, kteří chtějí zveřejnit zkrácenou verzi své bakalářské nebo diplomové práce, že text nesmí zahrnovat obsah práce.

2) Pokyny pro formát knižních recenzí:

Rubrika Recenze nabízí prostor všem zájemcům, kteří chtějí seznámit ostatní čtenáře se zajímavými knihami z oblasti sociální práce a příbuzných oborů. Na zveřejnění recenze je nutno se předem domluvit s redakcí.

Rozsah recenze je stanoven na 60–150 řádků. Recenze musí obsahovat bibliografický údaj o hodnocené knize (Daniela Vodáčková a kol.: Krizová intervence, Portál, Praha, 2002) a jméno autora recenze spolu s kontaktem.

Nabídky recenzí zasílejte ve formátu doc, či rtf, jednoduchém řádkování, ve formátu písma Times New Roman, velikost písma 12.

3) Ostatní rubriky

Příspěvky do dalších rubrik v publicistické části časopisu nemají stanovený závazný formát, jejich podoba bude upřesňována individuálně na základě dohody s redakcí. Redakce si vyhrazuje právo nevyžádané příspěvky odmítnout, či upravit podle svých potřeb.

4) Kontaktní údaje:

Své příspěvky zasílejte na adresu redakce:

ASVSP – Sociální práce/Sociální práca

Joštova 10

602 00 Brno

tel.: +420 549 491 969 (články do publicistické části)

tel.: + 420 549 493 586 (články do akademické části)

e-mail: socprace@fss.muni.cz

<http://www.socialniprace.cz>

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

předvánoční číslo časopisu se věnuje tématu Praxe a supervize v sociální práci. Jde o téma velmi aktuální a zároveň ještě ne zcela usazené. Jasná podoba supervize i organizace praxí studentů se totiž v sociální práci teprve vytváří. Není ovšem pochyb o tom, že bez odpovídající supervize by nebylo možné práci dlouhodobě dobře zvládat.

Supervize by měla pracovníkovi pomoci, aby si byl vědom vlastních motivací, které jej vedly k přijetí tohoto povolání, aby byl schopen reflexe svého jednání a postupů a také sebereflexe. Sociální pracovník by si měl umět poradit s komplexností, tolik typickou pro sociální práci, měl by být schopen zvládnout nejistotu a vyrovnat se s požadavky změny. Zároveň by měl umět reagovat na potíže klienta a pracovat s ním odpovídajícím způsobem na řešení jeho problémů.

Supervize je prostředkem osobního a profesního růstu. Profesionální rozvoj je nezbytnou podmínkou úpravy a dalšího vývoje efektivních modelů přístupu k praxi v kontextu změn. Je také základem pro rozvoj sociální práce jako profese, pro kterou je charakteristické využití vlastní osobnosti pracovníka při práci s klientem. Zdá se, že supervize plní více funkcí. Funkce vzdělávací (formativní) se týká odborného rozvoje a zahrnuje jak znalosti, tak

i dovednosti. Podpůrná (restorativní) funkce pomáhá zvládat stres a předcházet syndromu vyhoření. Do této oblasti patří ale i prosté sdílení pracovních radostí a strastí. Řídící (normativní) funkce je zaměřena na kontrolu kvality práce, dodržování etických standardů, metodiky apod. Administrativní funkce supervize se věnuje způsobu organizace práce. Už jen tento výčet ukazuje, že lze jen s obtížemi přesně určit, kde končí supervize a začíná např. poradenství, koučink nebo metodické vedení.

Výběr tématu praxe a supervize motivovala naše snaha podrobit tuto oblast diskusí odborné veřejnosti, a přispět tak k procesu vyjasňování úlohy a pojetí supervize v sociální práci. Obdobný cíl měla i mezinárodní konference Identita sociální práce a specifika supervize, kterou pořádala ASVSP společně s Evropskou asociací škol sociální práce, Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity a Radou pro rozvoj sociální práce. Dva stěžejní příspěvky přednesené na konferenci jsou základem akademické části tohoto čísla. Byli bychom velmi rádi, kdyby se nám podařilo rozvinout diskusi o supervizi v sociální práci nejen na území česko-slovenském, ale i v rámci evropského sociálního prostoru, kterého jsme součástí.

**Mirka Nečasová,
garantka**

Milé čtenářky, vážení čtenáři,

přiblížil se konec kalendářního roku a vy opět otevíráte čtvrté, poslední číslo roku věnované již zmíněné praxi a supervizi. Co jsme pro vás připravili v jednotlivých rubrikách:

V prvním příspěvku Hana Janečková osvětluje pojem manažerská supervize a její využití v Diakonii Českobratrské církve evangelické. Další dva rozhovory představují vzdělávací programy v oblasti řízení lidských zdrojů a supervize v Hestii a v Remediu. Dva slovenské příspěvky se zamýšlejí nad praxemi studentů oboru sociální práce. Milan Schavel navrhuje podpořit systémové řešení praxe studentů, které může pomoci nejen jim, ale také pedagogům, kteří mají na starosti předměty týkající se odborné praxe a supervize.

Tatiana Matulayová analyzuje právní, ekonomické a technicko-administrativní aspekty zabezpečení praktické přípravy budoucích sociálních pracovníků. Činnost koordinátorů odborných praxí studentů přibližují rozhovory s vyučujícími na katedře sociální práce Pedagogické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě a na katedře sociální politiky a sociální práce Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Neobvyklou praxi studentů ve vězeňství představuje rozhovor s Irenou Kamanovou.

Za přečtení rozhodně stojí příspěvky v rubrice Pohledy na věc. Nad profesionálním jednáním sociálních pracovníků vycházejícím (nejen) z Etického kodexu sociálních

pracovníků se zamýšlejí Slavomír Krupa a Jiří Jankovský. Zajímal nás také pohled českého a slovenského ministerstva práce a sociálních věcí na legislativní ukotvení supervize, o kterém hovoří Lýdia Brichtová za slovenskou stranu a za českou Anna Kotoučová a Kristýna Čermáková.

V akademické části Zuzana Havrdová přináší návrhy na posílení segmentu praxí a supervizí o vzdělávací supervizi a ukazuje, jak tento koncept zavést do stávajícího systému. Oldřich Chytil nově promýšlí definování sociální práce v podmínkách postindustriální moderny i možné scénáře vývoje sociální práce. Hledání identity supervize sociální práce ve Švédsku od osmdesátých let do současnosti popisuje Mona Franséhn. Oba posledně zmiňované příspěvky vycházejí z vystoupení těchto autorů na mezinárodní konferenci s názvem Identita sociální práce a specifika supervize, která se uskutečnila letos v září v Brně.

Když se ohlédneme za letošním rokem v redakci, jednalo se o období v porovnání s rokem 2006 velmi klidné. Redakce pracuje stále ve stejném složení a narůstající počet odběra-

Vážení čtenáři,

blížící se konec roku téměř vždy evokuje tendence bilancovat. Dovolte mi tedy, abych se krátce ohlédla a zhodnotila, co nám rok 2007 přinesl. Jak se již zmínil šéfredaktor, byl to rok ve srovnání s předchozími nečekaně klidný. Nesl se ve znamení stabilizace nového redakčního systému a nového systému financování. V červnu roku 2006 jsme dokončili grantový projekt, a náš časopis se tak ocitl bez vnější finanční podpory. Rozhodli jsme se jít nadále cestou výrazných úsporných opatření a spolehnout se na hlad po seriózních informacích, který ve sféře pomáhajících profesí stále přetrvává. Toto rozhodnutí podmínila naše snaha vydávat kvalitní profesní časopis (nejen) pro sociální pracovníky, který by podpořil prestiž oboru sociální práce a poskytl prostor pro vzájemnou výměnu myšlenek a zkušeností. Zároveň jsme si předsevzali učinit z časopisu prostředek pro komunikaci mezi teoretiky a praktiky. Alfou a omegou

telů nás povzbuzuje do dalšího úsilí, abychom jediný profesní časopis sociálních pracovníků v ČR i na Slovensku vydávali nadále.

Na jaká témata se tedy můžete těšit v příštím roce?

Číslo 1 zaměříme na specifickou cílovou skupinu, konkrétně se bude věnovat sociální práci s lidmi s duševní nemocí. V dalším čísle, nazvaném Společenská zakázka a naše odpovědnost, chceme vyvolat debatu o společenské zakázce sociální práce a o podílu této profese na jejím formulování. Podzimní číslo představí sociální práci realizovanou v podnikové sféře. Nad názvem posledního, čtvrtého čísla roku 2008 jsme v redakci a na jednáních redakční rady časopisu dlouho diskutovali. Nakonec jsme se rozhodli nazvat jej Duchovní rozměr v sociální práci.

Vážení čtenáři, velmi si vážíme vaší přízně, kterou nám projevujete. Věříme, že i v dalším roce budete spokojeni s obsahovou a grafickou kvalitou časopisu.

Přejeme vám pokojné a klidné prožití vánočních svátků a úspěšný rok 2008.

Pavel Bajer,
šéfredaktor

takového periodika jsou jeho čtenáři. Jedině díky nim, respektive vám, má jeho existence a naše práce smysl. Proto jsme také naše úsilí zaměřili na zvýšení prodeje a čtenosti našeho čtvrtletníku. Jak se zdá, tato snaha se nám zatím vyplácí. Počet vás, našich čtenářů a odběratelů, roste. Rádi bychom se z vaší přízně těšili i nadále, proto jsme se rozhodli, že i navzdory rostoucí inflaci zachováme v následujícím roce stávající ceny a tři cenové kategorie časopisu, stejně jako ceny inzerce. Přes veškeré naše snahy o úspory zůstává vydávání kvalitního časopisu v současných podmínkách výrazně ztrátovou záležitostí, kterou zatím nelze financovat pouze z prodeje. Budete-li mít zájem (máte-li), nabízí se hned několik možností podpory naší práce.

V prvé řadě velmi oceníme, zachováte-li nám svou přízeň, popř. budete-li rozšiřovat povědomí o časopisu mezi kolegy, známými, na odborných setkáních atp. Celý ročník časopisu nebo

jeho vybraná čísla si můžete objednat prostřednictvím elektronické objednávky, e-mailem, poštou, popř. telefonicky. Kontakty naleznete v tiráži (poslední strana obálky), nebo na našich nových webových stránkách www.socialni-prace.cz. Následně vám bude zasláno potvrzení objednávky a variabilní symbol, bez něž by bylo složité vaši platbu identifikovat.

Chcete-li odbornou veřejnost upozornit na aktivity organizace, v níž pracujete, využijte možnost inzerovat na tištěných či webových stránkách jediného profesního časopisu v ČR a na Slovensku. Mnoho organizací sociálních služeb v současnosti čerpá dotace z ESF, který publicitu jednotlivých projektů vyžaduje a poskytuje na ni prostředky.

Pro přímý sponzoring ze strany čtenářů jsme pak zavedli tzv. sponzorské předplatné

časopisu, které můžete někomu darovat, třeba pod vánoční stromeček.

V minulém roce se nám také ukázala jako přínosná podpora tematicky zaměřených čísel ze strany zainteresovaných subjektů. Uvítáme tedy jakoukoliv radu, či tip, na kterou instituci či organizaci se můžeme obrátit s žádostí o spolupráci při přípravě jednotlivých čísel ročníku 2008. Ediční plán pro následující rok je již vyvěšen na našich webových stránkách.

Milí čtenáři, závěrem bych vám jménem ASVSP a redakčního týmu ráda poděkovala za vaši přízeň a popřála příjemné prožití vánočních svátků a úspěšný start v novém roce 2008.

Bc. Petra Zoubková,
finanční manažerka

Témata časopisu Sociální práce/Sociálna práca na rok 2008

- 1/2007 Sociální práce s lidmi s duševní nemocí** (garanti MUDr. Ondřej Pěč a MUDr. Mária Krížová), termín vydání: konec března
- 2/2007 Společenská zakázka a naše odpovědnost** (garanti Mgr. Milan Šveřepa a PhDr. Slavomír Krupa, PhD.), termín vydání: konec června
- 3/2007 Podniková sociální práce** (garanti PhDr. Vladimír Frk, CSc.), termín vydání: polovina října
- 4/2007 Duchovní rozměr v sociální práci** (garanti prof. Heinrich Pompey a prof. ThDr. ICDr. Anton Fabián, PhD.), termín vydání: konec prosince

Manažerskou supervizi přijala Diakonie nejen ke zlepšení kvality řízení

PhDr. Hanu Janečkovou těší, že termín manažerská supervize navzdory veškerým pochybnostem a výhradám, s nimiž se setkává, žije, užívá se v oblasti sociální práce a odpovídá mu určitá konkrétní představa aktivit, nesoucích znaky supervize. V Diakonii Českobratrské církve evangelické pracuje jako metodička pro kvalitu a vzdělávání, vede úsek managementu kvality a snaží se propojovat obě oblasti. Prošla výcvikem v odborné případové supervizi v Remediu v letech 2005–2007.

Co rozumíte pod pojmem manažerská supervize?

Vyjdřím se k tomu, jak se manažerské supervize využívá v Diakonii Českobratrské církve evangelické, s níž je tento pojem zřejmě nejčastěji spojován.

Jako supervize zde označujeme konkrétní strukturovaný manažerský postup, užívaný v celé organizaci, popsany vnitroorganizační směrnici a vyžadovaný jako pravidlo, které se týká všech pracovníků. Manažerská supervize tvoří součást vnitřní supervizní politiky, kterou přijímá organizace jako celek proto, aby zlepšila kvalitu řízení a projevila zájem o své pracovníky, jejich potřeby a rozvoj. Tím vytváří rámec, který plní funkci písemného supervizního kontraktu, na jehož základě se poté konají pravidelné strukturované individuální rozhovory řídicích pracovníků s jejich podřízenými o problémech jejich práce. Individuální rozhovory si kladou za cíl podporu pracovníků, vytváření optimálních pracovních podmínek a také kontrolu a hodnocení pracovníků při plnění jejich úkolů. Diakonie ČCE převzala tento model supervize od anglické organizace PSS (Personal Social Services) z Liverpoolu. Ta jej ve svých dokumentech definuje jako *„nepřetržitý, strukturovaný proces, který dává lidem prostor k diskusi o jejich práci, zahrnuje diskusi o stávajících i možných problémech a dává pracovníkům možnost vyjádřit pocity, které s prací souvisí ... je to prostor, v němž se supervizor, supervizant a celá organizace mohou učit ... součástí tohoto, obousměrného‘ procesu je flexibilita, stanovení cílů, monitorování, sdílení a hodnocení“*.

Jak konkrétně realizujete manažerskou supervizi v Diakonii?

PhDr. Hana Janečková

Manažerská supervize zahrnuje tedy všechny tři funkce supervize – **podpůrnou, kontrolní i rozvojovou**.

V manažerské supervizi jde o **supervizi interní**, kterou si zajišťuje organizace uvnitř, svými vlastními silami. Jde zároveň o **supervizi individuální**, kde se pravidelně setkává supervizor – přímý nadřízený, vedoucí týmu – v přímém rozhovoru tváří v tvář s jednotlivými členy týmu – supervidovanými. Supervizor by měl poskytovat supervizi jen takovému počtu lidí, kolik je schopen přímo řídit. Jedním z prvních kroků při zavádění manažerské supervize je tedy úprava a **zprehlednění organizační struktury** tak, aby každý vedoucí věděl, kterým pracovníkům poskytuje supervizi, a aby jejich počet nepřesahoval přijatelný limit.

Ilustrační foto: archiv katedry sociální práce ZSF OU

Manažerské supervizní rozhovory mají jasně popsanou strukturu. Konají se pravidelně v rozmezí čtyř až osmi týdnů, trvají 60–90 minut, jejich obsah i závěry jsou zapisovány a chráněny jako důvěrné. Setkání začíná dohodou o tématech, kterým bude věnována pozornost, navazuje vlastní rozhovor s dostatečným prostorem především pro vyjádření supervidovaného. Rozhovor je zakončen dohodnutými závěry, termíny, stanovenými úkoly a závazky pro oba účastníky rozhovoru a zápisem. Stanovuje se i postup při nesouhlasném stanovisku nebo při konfliktním vztahu mezi nadřízeným a podřízeným.

K poskytování supervize svým přímým podřízeným musí být vedoucí pracovník pro tento svůj úkol připraven. Proto je každý nový ředitel střediska seznámen ihned po svém nástupu s materiály, které se týkají manažerské supervize. Má možnost absolvovat krátký výcvik, který pravidelně připravuje vzdělávací úsek Diakonie ČCE. Všichni noví pracovníci získají základní informace o manažerské supervizi od svých přímých nadřízených a také během

kursů pro začínající pracovníky. Každý pracovník má právo a také povinnost procházet v organizaci manažerskou supervizi.

Kde jste získali první informace o manažerské supervizi? Co vás vedlo k tomu, zavést ji v Diakonii ČCE?

Diakonie ČCE se v letech 2000–2001 účastnila mezinárodního projektu, v jehož rámci jsme měli možnost seznámit se s organizací PSS v Liverpoolu. Zde uplatňovali supervizi v řízení rutinně a velmi efektivně, přesně tak, jak jsem popsala. Každý pracovník nám ochotně sdělil, kdo je jeho supervizor, jak často se s ním schází, o čem spolu hovoří, jak je to pro něho důležité a příjemné. Viděli jsme, že i v jeho pracovním výkazu měl přesně vymezen čas na supervizní rozhovor se svým nadřízeným. Poté jsme se dozvěděli, že jde o celý systém, který má svá jasná pravidla, metodiku, výcvik. Přišlo nám to natolik zajímavé, že jsme tento způsob supervize uvnitř organizace začali promýšlet, připravovat, diskutovat a nakonec jsme jej i přijali v celé Diakonii

ČCE. Nevím přesně, kde se vzal samotný název „manažerská supervize“. Zdá se však, že se ujal jako pojem označující jednu z forem uplatnění supervize v organizaci.

Proč vůbec má být v organizaci zavedena manažerská supervize?

Tento model považuji za velmi efektivní, protože se týká skutečně celé organizace, patří k vnitřním pravidlům, závazným pro všechny pracovníky. Manažerská supervize přispívá ke zlepšení kvality řízení, kvality služeb a celkově k rozvoji organizace, přispívá k posílení zodpovědnosti a osobnímu růstu pracovníků. Dává organizaci do rukou nástroj, který jí umožňuje neustálou reflexi, zpětnou vazbu mezi pracovníky a jejich nadřízenými. Snižuje potřebu externí supervize, protože řadu problémů dokáže řešit svými vlastními silami. Tím zároveň šetří finanční prostředky v době, kdy práce externích supervizorů je velmi drahá a nemůže uspokojit potřeby všech pracovníků, zvláště ve velkých střediscích. Přitom externí supervize není ani v tomto případě vyloučena a doporučuje se při řešení zvláště složitých situací v týmu nebo pro pracovníky extrémně ohrožené nároky své práce.

Manažerská supervize, pokud se dělá dobře, může včas zachytit krystalizující problémy v týmu, nejasnosti v pracovní náplni, nedorozumění v kompetencích jednotlivých pracovníků, pomáhá vedoucímu reflektovat svoji vlastní řídicí práci, kontrolovat práci podřízených. Rovněž pomáhá supervidovaným v reflexi výkonu své práce, v reflexi vztahu k uživatelům služby i ke spolupracovníkům a k organizaci. Pomáhá též ve vyjádření vlastních potřeb a představ o podmínkách práce a svém rozvoji a uplatnění. Manažerská supervize pomáhá předcházet pracovnímu vyčerpání a řešit nežádoucí interakce osobních a pracovních problémů (podpůrná složka), zprůhledňuje řízení, definuje úkoly, umožňuje provádět pravidelné hodnocení pracovního výkonu (kontrolní složka), umožňuje plánovat individuální

rozvoj pracovníka (vzdělávací složka). Lze jí dobře využít při naplňování standardů kvality (např. při řešení střetových situací mezi pracovníky a uživateli služeb, při řešení stížností, při plánování personálního rozvoje, je součástí systému zajišťování kvality).

Jak se daří uplatňovat manažerskou supervizi v českých podmínkách?

Z našich průzkumů se dozvídáme, že asi jedna třetina pracovníků v Diakonii ČCE ze systému manažerské supervize vypadává, ačkoli většina z nich by si ji přála. Pochybnosti o tom, zda je u nás manažerská supervize skutečně možná a zda může přinést očekávaný efekt, byly od samého počátku spojeny s otázkou: Do jaké míry jsou naši řídicí pracovníci ochotni a schopni se učit? Pro mnohé z nich se stala manažerská supervize vhodným nástrojem řízení a příležitostí k osobnímu růstu, pro některé nikoli. Důvody k pochybnostem dává též celkové české kulturní prostředí, způsob, jakým přijímá česká společnost dohodnutá pravidla, jak dokáže dodržovat závazné postupy. Ohrožením pro uplatnění manažerské supervize je nedůslednost, nedostatečná vnitřní kázeň vedoucích pracovníků, sklon k formalismu, ale i nedostatek času, absence dovednosti či strach vést rozhovor s podřízenými. Pokud manažerská supervize na některé úrovni nefunguje, mělo by se to přenést na úroveň o stupeň vyšší. Ovšem i na této úrovni není vždy vše v pořádku. Organizace je zahlcena řešením jiných naléhavých problémů a zapomíná své získané dovednosti a zavedenou dobrou praxi. Nezbývá než tyto dovednosti neustále obnovovat, připravovat odpovídající vzdělávací programy, pěstovat vnitroorganizační kulturu, propojovat nové impulsy, např. zavádění standardů kvality, s osvědčenými, dříve zavedenými postupy v metodikách a rozvojových plánech. Pravidlo nepřetržitého cyklu obnovování kvality se týká i manažerské supervize.

Připravil Pavel Bajer

Vysoké školy a praxové subjekty sa neobídu bez vzájomnej ochoty si pomáhať

Prax študentov v študijnom odbore sociálna práca je dôležitou súčasťou ich odbornej prípravy. Jednou z možností, ako podporovať kvalitu praxe, býva aj supervízia v prostredí praxového subjektu a supervízia, ktorú poskytuje študentom pedagóg. Využitie supervízie, ale aj organizácia praxe študentov tvorí otvorený a pomerne veľmi komplikovaný komplex bodov, doposiaľ len okrajovo riešených problémov. Doc. PaedDr. **Milan Schavel**, PhD., m.prof., supervízor v sociálnej práci, vysokoškolský pedagóg, ktorý pôsobí na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce TU v Trnave, je členom Asociácie supervízorov a sociálnych poradcov a predsedom Asociácie vzdelávateľov v sociálnej práci v Slovenskej republike. S podnetmi a analýzou problémov, ktoré kvalitu praxe študentov na Slovensku ovplyvňujú, vystúpil na niekoľkých odborných podujatiach. Podporiť systémové riešenie v otázkach praxe študentov môže pomoci aj ďalšie vzdelávanie profesionálnych sociálnych pracovníkov v praxových subjektoch, ale aj samotných vysokoškolských pedagógov. Podrobnejšie informácie o niektorých súvislostiach s uskutočňovaním praxe študentov sociálnej práce prinášame v nasledujúcom rozhovore.

Aké faktory ovplyvňujú prax študentov v odbore sociálna práca?

Sociálna práca je aplikovanou spoločensko-vednou disciplínou a vyžaduje si už počas absolvovania štúdia vyššiu hodinovú dotáciu na rozdiel od iných pomáhajúcich profesií. Na Slovensku sa s problémom organizácie praxe študentov sociálnej práce stretávame od samého začiatku. Na prvom mieste je to *vysoký počet študentov* na jednotlivých univerzitách a vysokých školách, ktorý ovplyvňuje *možnosť nájsť si adekvátne praxové pracovisko*. Ako ďalší a zásadný problém je *nedostatočná komunikácia medzi akademickou obcou a subjektami*, ktoré by mohli poskytovať a poskytujú prax. V neposlednom rade je to *neprípravenosť sociálnych pracovníkov* alebo odborníkov, nazvime ich „sprievodcov praxe“, na jednotlivých pracoviskách pre supervidovanie praktickej činnosti našich študentov v jednotlivých typoch sociálnych subjektov. Na individuálnom princípe je aj *spracovanie písomnej dohody o poskytovaní pomoci pri zabezpečovaní praxe študentov* medzi zástupcami akademicko-vej obce (najlepšie štatutárom) a samotným subjektom – vedúcim zamestnancom. Niektorí odborníci z praxe *poukazujú aj na potrebu odmeňovania* za svoju činnosť počas sprevádzania študentov na praxi. Napriek snahám niektorých škôl o zavedenie odmeňovania pre sprievodcov praxe túto úlohu nie je možné naplniť z dôvodu *nedo-*

Doc. PaedDr. Milan Schavel, PhD., m.prof.

statku financií na vysokých školách. Navyše by potom boli krátene mzdové prostriedky vysokoškolských učiteľov, *ministerstvo školstva tento problém nemalo nikdy záujem riešiť*. Odmeňovanie je teda sporadické, závislé od požiadaviek praxových pracovísk a možností vysokých škôl. Ojedinele sa takéto finančné stimuly, ale len v symbolickej rovine objavujú. V Nemecku som sa stretol s postojom sociálnych pracovníkov, ktorí brali pomoc – sprevádzanie študentov na praxi ako ocenenie ich kvality práce svojím nadriadeným. Zaujímavý paradox. Tešil by som sa, keby takýchto prístupov bolo aj u nás čo najviac. Na druhej strane vyznieva otázka: „Aký príjem má sociálny pracovník v Nemecku a aký v našej krajine?“

Rada študentov si len veľmi ťažko hľadá pracovisko, kde absolvuje prax. Čím je tento stav spôsobený? Čo navrhujete k zlepšeniu situácie?

Problémy, ktoré som naznačil, nie je jednoduché riešiť. Otázka kvalitnej praxe a získania „kontraktu“ pre vykonávanie praxe je naozaj problémom. Myslím si, že nevyhnutné je, aby vysoké školy a spolupracujúce praxové subjekty mali uzavreté zmluvy – dohody o vzájomnej spolupráci. Na školách by tak mali existovať databázy odporúčajúcich subjektov pre prax študentov. Potrebné je aj *neustále spolupracovať a podporovať vzájomnú ochotu si pomáhať*. Tu je potrebné viac preferovať poskytnutie účasti na konferenciách a odborných seminároch, oblasť ďalšieho vzdelávania, podpory dobrovoľníckych aktivít pre jednotlivé subjekty. *Vytvorenie databázy spolupracujúcich subjektov* na jednotlivých vysokých školách by mohlo byť podnetom pre lepšiu orientáciu študentov v možnostiach vybrať si konkrétny subjekt ako praxové pracovisko.

Majú byť teória a prax v období odbornej prípravy vyvážené?

Absolvovanie praxe študentov sociálnej práce je v každom prípade dôležitá. Pri trvaní experimentu utváraní vyšších odborných škôl na Slovensku, čo sa v dôsledku rôznych tendencií nepodarilo, bolo ukázkovým vzorom potreby praxe vyššie odborné štúdium sociálno-právne v Dolnom Kubíne. Experiment úplne unikátne trval na Slovensku takmer 11 rokov, takže pedagógovia na tejto škole, dovoľm si povedať, postavili základy praxe absolvovanej počas štúdia budúcich sociálnych pracovníkov. Ich prepracovaný systém praxe bol konzultovaný prostredníctvom projektov s mnohými kolegami v zahraničí. Potvrdil opodstatnenosť praktickej prípravy počas štúdia a tento systém sa stal inšpirujúci pre postupne vznikajúce fakulty zamerané na prípravu sociálnych pracovníkov. Osobne preferujem *väčšie hodinové dotácie v bakalárskom stupni*, teda prvom stupni vysokoškolského štúdia, pretože absolventi Bc. štúdia by mali byť dobre pripravení pre prax v teréne a v bežných interakciách pri práci so sociálnym klientom. Na tejto úrovni by som podporoval aj vyváženosť praxe a teo-

retickej prípravy. Priklonil by som sa k *modelu 50 % praxe a 50 % teoretickej prípravy*. To by zrejme podporilo aj selekciu a záujem niektorých študentov pokračovať v štúdiu. Otázkou, ku ktorej sa ale musím vrátiť, je problém organizácie a kvality absolvovanej praxe študentov. *V magisterskom, teda II. stupni vysokoškolského štúdia*, by bolo vhodné prax dotovať približne *dvadsiatimi percentami z celkovej výučby*. Prax by mala byť zameraná na subjekty a obsah, ktorý priamo súvisí s *profiláciou budúceho absolventa* a s jeho základnými tézami záverečnej magisterskej práce. Je to však môj názor a otázka vyváženosti praxe a teoretickej prípravy je neustále predmetom diskusií.

Venuje sa otázkam praxe študentov potrebná pozornosť?

Ako som už spomínal, na Slovensku je pomerne vysoký počet študentov v dennej a externej forme štúdia v odbore sociálna práca. Tento fakt si vyžiadal aj potrebu dostatočného počtu vysokoškolských učiteľov, čo znamená, že do akademickej obce na miesta vysokoškolských učiteľov boli často prijímaní mladí pedagógovia, ktorí *nemajú dostatočné skúsenosti s praxou v sociálnych subjektoch*, ale ani v inej praxe. Spomínam si v tejto súvislosti na zaujímavý počin kolegu – vedúceho katedry sociálnej práce, ktorý nariadil svojim aj starším kolegom povinnú prax na pracoviskách sociálnych subjektov. Tento podnet považujem za *klúčový, prax by mal organizovať a viesť skúsený odborník*, ktorý prešiel aj dostatočnou praxou. Problémom zostáva odborná príprava učiteľov praxe, ktorí nemajú dostatočné skúsenosti jednak s obsahom jednotlivých činností na praxových pracoviskách. Takisto nemajú skúsenosti so supervídaním praxe študentov po absolvovaní praxe alebo počas jej praxe už v prostredí samotnej vysokej školy. Pojem supervídanie sa potom zamieňa s prezentovaním postrehov z praxe bez odbornej analýzy a supervíznej činnosti pedagóga. Podnety z praxe sa často potom stávajú obyčajnými referátmi alebo seminárnymi prácami. Ak by sme mali skvalitniť časť vzdelávania, ktorá sa venuje praktickým skúsenostiam študenta, ktoré získal počas praxe, potom je potrebné *skvalitniť aj potenciál*

pedagógov kompetentne poskytovať supervíziu a spätnú väzbu študentom, ktorí takúto reflexiu často očakávajú. Za dôležité považujem aj zriadenie samostatných útvarov v rámci katedier sociálnej práce, ktoré sa venujú prostredníctvom erudovaných vysokoškolských učiteľov s dostatočnou skúsenosťou z praxe len praktickej príprave študentov. Dobré príklady samostatných pracovísk na vysokých školách sú práve v Čechách. Skvalitnenie odborného potenciálu pedagógov a sprievodcov praxe, ktorí sa aktívne podieľajú na organizácii, odbornom vedení alebo vyhodnocovaní praxe študentov bude reorganizované vo spoločných projektoch s obsahom vzdelávania v oblasti supervízie.

Rozšíreným javom je, že sociálni pracovníci, ktorí majú na starosti študentov na praxi, na ne nemajú čas. Je možné tento stav zmeniť?

Áno, tento fakt študenti často popisujú. Nedostatok času sociálneho pracovníka pre sprevádzanie študenta v praxi je problémom, ktorý ovplyvňuje aj samotnú kvalitu praxe. *Sociálni pracovníci sú často veľmi vyťažení*, tento jav je prítomný najmä v subjektoch štátnej správy na Úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny, konkrétne na odboroch sociálnych vecí. Okrem nedostatku času a *vysokého počtu klientov*, ktorí prichádzajú na odbory sociálnych vecí, je často prítomný aj *syndróm vyhorenia u sociálnych pracovníkov*. Niekedy *zlé kolegiálne vzťahy, prítomnosť nekompetentného vedúceho zamestnanca*, ktorý býva spravidla politickým nominantom, ktorý nemá skúsenosti z práce v sociálnej oblasti a v riadiacich pozíciách. Do takéhoto prostredia často prichádzajú naši študenti. Nie je sa čo čudovať, že sprevádzanie počas praxe je z tohto dôvodu v subjektoch štátnej správy značne komplikované. Samozrejme tento fakt nie je plošnou charakteristikou štátnej správy. Problémom sú aj *subjekty, ktoré nie sú priamo zamerané na riešenie sociálnych problémov klientov*, ako napr. psychologické a psychiatrické pracoviská, na ktorých otázka obsahu činnosti sociálneho pracovníka nie je precízne pomenovaná a študenti niekedy nie sú schopní prezentovať – čo je aj pomerne náročné – svoje poslanie alebo obsah činnosti v takomto type subjektov. Stáva sa, že *študenti*

sú potom v pozícii len pozorovateľov – štatistov niektorých činností. Súvisí to aj s koordináciou študentov pri výbere jednotlivých typov pracovných subjektov. Myslím si, že *iná je situácia pri absolvovaní praxe v subjektoch tretieho sektora*, kde pracujú často mladí, flexibilní absolventi sociálnej práce, ktorí sú aj mimoriadne motivovaní pre svoje pôsobenie.

Ktoré subjekty najčastejšie poskytujú odbornú prípravu študentom?

Ťažko na túto otázku odpovedať, je to v závislosti aj od regiónov, napríklad na východnom Slovensku je zatiaľ ešte menej organizácií tretieho sektora, ale existuje tam viac charitatívnych organizácií alebo zariadení sociálnych služieb. Inde sú to najmä subjekty štátnej správy alebo samosprávy. Toto rozloženie je podľa mňa *individuálne v závislosti od lokality, aktivít vysokej školy a iniciatívy študentov*. V každom prípade zostáva faktom, že *študenti sa orientujú najmä na subjekty, ktoré poskytujú sociálnu pomoc*. Osobne si myslím, že priestor by mali študenti *hľadať aj na pracoviskách dobrých firiem pri vytváraní a zabezpečovaní plnenia sociálnych programov podnikov alebo na personálnych oddeleniach*. Priestor je aj v *subjektoch ústredných orgánov štátnej správy*, ktoré sa podieľajú na príprave legislatívy, koncepcií alebo výskume v sociálnej oblasti. Otvorený priestor pre prax je v *rómskych komunitách, v resocializačných zariadeniach v detských domovoch alebo reedukačných zariadeniach pre detí a mládež*.

Uvedomujú si vzdelávatelia v dostatočnej miere, že prax študentov je nevyhnutnou súčasťou ucelenej prípravy sociálneho pracovníka na jeho budúce povolanie?

Praktická príprava študentov sociálnej práce je dôležitou súčasťou vysokoškolského vzdelávania. Dobré skúsenosti z praxe môžu výrazne napomôcť zvyšovaniu odbornej kompetencie budúceho sociálneho pracovníka. Nedostatočné alebo zlé skúsenosti z praxe počas štúdia sa výrazne podieľajú na strate záujmu študentov vykonávať svoju budúcu profesiu. Možno aj toto je jeden z faktorov, ktoré ovplyvňujú motiváciu absolventov pracovať v sociálnej oblasti.

Rozhovor pripravil Pavel Bajer

Michal Oláh, Milan Schavel: Sociálne poradenstvo a komunikácia, Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, Prešov 2006.

V druhom polroku 2006 vyšla publikácia autorov Michala Oláha a Milana Schavela s názvom Sociálne poradenstvo a komunikácia. Autori sa snažia o ucelený teoretický výklad a syntézu viacerých definícií sociálneho poradenstva a ponúkajú sprievodcovstvo sociálnym poradenstvom na Slovensku. V ich podaní je poradenstvo „špecifická odborná činnosť charakterizovaná ako proces pomoci s využitím existujúcich zdrojov a možností osobnosti vysporiadať sa s aktuálnymi problémami v živote. Identifikáciou problémov je určený aj obsah a zameranie poradenstva, ktoré môže byť právneho, ekonomického, psychologického, zdravotného, alebo sociálneho charakteru“. Kniha vyúsťuje do teoretických poznatkov s príťažlivým jazykom a zakotvuje skúsenosti sociálneho poradcu. Okrem teoretického vymedzenia sociálneho poradenstva ponúka kniha i niekoľko fragmentov z rozhovorov a prípadov klientov.

Svedectvom snahy o ucelený prístup k problematike je samotná štruktúra publikácie. Prvá kapitola predstavuje poradenstvo, jeho základné vymedzenie a charakterizuje vybrané poradenské systémy v zdravotníctve, školstve, sociálnom systéme a v cirkvi. Čitateľovi sú zrekonštruované cesty, genéza a charakter sociálneho poradenstva.

Druhá kapitola po teoretickom vymedzení pojmu, kde sa pristavili autori pri pôvodnom, i neskôr nadobudnutom význame slova poradenstvo, pokračujú autori analýzou, vývojom sociálneho poradenstva u nás a vo svete. Autori sa zamerali na vymedzenie špecifík a s tým súvisiacich odborných a kvalifikačných požiadaviek pre výkon jednotlivých stupňov sociálneho poradenstva. Podľa autorov by sociálne poradenstvo malo v systéme sociálnej pomoci plniť dve základné úlohy:

1. Zabezpečovať na jednotlivých úrovniach štátnej správy, samosprávy a neštátnych subjektov prostredníctvom príslušných pracovníkov plnú informovanosť o nárokoch občanov vyplývajúcich z právnych noriem, poskytovať informácie a konkrétnu pomoc.

2. Pomáhať potrebným prostredníctvom odborných a poradenských aktivít vrátane sociálnej terapie. Týmto základným úlohám zodpovedajú úrovne sociálneho poradenstva. Autori navrhujú členiť poradenstvo na základné poradenstvo, odborné poradenstvo a špecializované poradenstvo. Medzi odbornou verejnosťou už prebehla diskusia so (predbežným) záverom rozlišovať základné a špecifické (špecializované) poradenstvo. Problémom sociálnych poradcov je často jednotne túto činnosť vykazovať. Z tohto hľadiska sa dvojstupňové členenie v praxi zatiaľ skôr ujíma.

Autori, ako pedagógovia, sa stretávajú s otázkou, ktorú si potrebuje vyjasňovať snáď každý študent pripravujúci sa na profesiu sociálny poradca. V tomto kontexte ponúkajú analýzu rozdielov a spoločných východísk sociálneho a psychologického poradenstva.

Vychádzajúc aj z týchto súvislostí sa autori vyjadrujú k odborným a kvalifikačným požiadavkám a predpokladom pre výkon sociálneho poradenstva. Spomínaná kapitola systémovo vymedzuje obsah sociálneho poradenstva a vyúsťuje v definovanie požiadaviek pre kvalifikovaný výkon sociálneho poradenstva. V tejto súvislosti považujem za významné zaradenie samostatnej kapitoly, ktorá definuje predpoklady pre kvalifikovaný výkon sociálneho poradenstva.

Na predstavenie inštitúcií, ktoré poskytujú sociálne poradenstvo, slúži tretia, graficky prehľadná a o legislatívu sa opierajúca kapitola. Ako podnetnú hodnotím kapitolu zameranú na obsah sociálneho poradenstva vo vybraných cieľových skupinách. Ak do tejto chvíle čitateľ bežne sa orientujúci v literatúre k sociálnej práci nachádza v recenzovanej publikácii veci, ktoré sú mu dobre známe, k jej praktickým častiam sa bude určite vracáť.

Kapitola je obdarená konkrétnymi rozhovormi klienta a poradcu, kde si čitateľ môže konfrontovať aj svoje vlastné vedenie rozhovoru. Môže sa sporiť a premýšľať, ako by za iných okolností, inokedy, s inými subjektmi zúčastnenými v poradenskom procese viedol rozhovor, kde základným motívom cieľového poradenského procesu je kvalita vzťahu. Táto kapitola sa zameriava na cieľové skupiny

a sociálnu prácu s nimi. Autori sa pristavili pri rodinnom poradenstve, sociálnom poradenstve, poradenstve s občanmi ťažko zdravotne postihnutými, sociálnom poradenstve pre príslušníkov marginálnych skupín a pre nezamestnaných. Problémy a procesy sú ilustrované konkrétnymi výňatkami rozhovorov. Kapitola obsahuje nácvik sociálneho poradenstva v praxi, kde je predložený čitateľovi praktický nácvik poradenského rozhovoru podľa M. Šlepeckého. Vzhľadom na skutočnosť, že len malá časť sociálnych poradcov sa môže zúčastniť tréningu kognitívno-behaviorálnej terapie, tento počet autorov bude určite oceňovaný. Súčasne si čitateľ uvedomí multidimenzionálnosť vzťahu medzi sociálnym poradcem a jeho klientom.

Túto zložitosť uvádzajú autori do kontextu v piatej kapitole, ktorá pojednáva o predpokladoch kvalifikovaného výkonu sociálneho poradenstva. Autori nás v tejto kapitole sprevádzajú osobnostnou, kvalifikačnou a odbornou výbavou sociálneho poradcu, typmi sociálnych klientov, metódami sociálno-poradenskej intervencie aj vonkajšími podmienkami pre výkon sociálneho poradenstva, do ktorých autori zahŕňajú prostredie, médiá, pomôcky a čas.

Autori vychádzajú zo skutočnosti, že pomáhajúca profesia sa nemusí vyhnúť syndrómu vyhorenia, a tak sa logicky venujú rozpoznavaniu tohto syndrómu a jeho prejavu, otázke prevencie a následkov. Pri problematike predpokladov kvalifikovaného výkonu sociálneho poradenstva nedalo autorom nespomenúť supervíziu ako metódu (sústavného) zvyšovania profesionálnej kompetencie sociálneho poradcu.

Možno súhlasiť s autormi, že „supervízia by mala sociálne poradenstvo sprevádzať na každom kroku“. Významnú časť publikácie, čo do obsahu výpovede, tvorí príloha Dôležitosť komunikačných spôsobilostí v poradenskej praxi autorov Jána Prašku a Miloša Šlepeckého. Kniha obsahuje takisto slovník vybraných pojmov, register osobností sociálnej práce, zoznam vybraných organizácií poskytujúcich akreditované vzdelávanie pre pracovníkov v pomáhajúcich profesiách a aj tým naplňa svoje určenie: pre študentov so-

ciálnej práce, sociálnej pedagogiky, psychológie, ošetrovateľstva a príbuzných odborov, pracovníkov vo verejnej správe, sociálnych pracovníkov a iných pomáhajúcich profesií v praxi.

Kniha môže byť podnetnou inšpiráciou aj pre ostrieľaného praktika a prehľadným sprievodcom pre začínajúceho sociálneho poradcu.

Júlia Čechová

Karel Kopřiva: Vztah jako součást profese, Portál, Praha 2006.

Každý, kto pracuje v profesii sociálnej oblasti, ví, jak důležitou roli v nich hraje vztah mezi pomáhajícím pracovníkem a tím, komu je pomáháno. Mnohý se jistě nejednou během výkonu své praxe setkal se situací, která ho vyvedla z míry a pro niž nedokázal najít adekvátní řešení. Kniha Karla Kopřivy pomáhá lépe chápat a rozvíjet vztah ke klientovi a objasňuje úskalí, která interakce osob přináší. Mimo jiné nabízí možnosti vědomé relaxace, varuje a učí vyrovnávat se s různými problémy a vyhýbat se nebezpečím, která psychicky náročná služba druhým přináší. Knihu se zaujetím přečtou nejen ti, kteří již v oblasti pomáhajících profesí pracují, ale také ti, kteří se teprve pro tuto roli připravují – tedy všichni studenti, pro něž se zkušený autor může stát oprávněným průvodcem v oblasti, která je jim zatím neznámá.

Kopřiva knihu rozdělil do devíti kapitol, které podrobně rozpracovávají problematiku vztahu pracovník–klient, všímají si specifika práce v pomáhajících profesích a zdůrazňují možné problémy a hranice takové činnosti. Jednotlivá témata jsou velmi pečlivě volena tak, aby přehledně zahrnovala zásadní prvky zvolené oblasti. Za důležité považují, že autor pojmenovává skutečnosti, na které jistě každý sociální pracovník již pomyslel, ale nedokázal či se bál je přesně označit a „dát jim život“, protože mohou ve své podstatě skrývat prožitky velmi bolestné.

První kapitola rozebírá v základních bodech vztah pracovníka a osoby, které je pomáháno. Autor si všímá především specifika pomáhající profese a zvláštních nároků, které jsou na každého pracovníka kladeny, např.

schopnost trpělivosti, odbornosti, empatie aj. Zdůrazňuje nezbytnost kvalitního a hodnotného vztahu jako základního předpokladu efektivní pomoci potřebnému klientovi. Definiuje rozdíl mezi neangažovaným a angažovaným pracovníkem a možná úskalí, která mohou na angažovaného pracovníka číhat. Podrobně se zabývá také paradoxy profesionálního pomáhání, jako je například pochopení pro každého klienta bez rozdílu. Související téma, procesy vzniku, vytváření a udržování hranic mezi sociálním pracovníkem a klientem, popisuje kapitola pátá. Autor vymezuje hranice jako nezbytný prvek určující práva a povinnosti dvou celků, které vstupují do vzájemné interakce.

Druhé kapitole, která se zabývá vnitřním světem člověka, přikládá autor největší důležitost z celé knihy. Velký důraz klade na akceptaci subjektivního vnímání každé jednotlivé osoby, se kterou pracovník přichází do styku. Jinak řečeno – chceme-li klientovi správně porozumět, musíme se zajímat především o to, jak vidí a prožívá dané skutečnosti on, a nabídnout mu porozumění bez hodnocení a „nálepkování“. Na druhou kapitolu pak tematicky navazuje kapitola čtvrtá, která objasňuje otázku citových úrazů a obranných mechanismů vnitřního světa každého člověka. Porozumění této problematice pomůže čtenáři uvědoměle pracovat se svými charakterovými limity a citovými zraněními. Podrobně je zde zpracován koncept tzv. vnímavé přítomnosti jako metody pomoci při odmítání prožitků.

O problematice moci v rukou sociálního pracovníka pojednává kapitola třetí. Zabývá se otázkou kontroly vs. pomoci a hledá odpovědi na otázky, kdy klienta vést a kdy ho naopak podporovat v samostatném řešení problému. Autor dále v rámci kapitoly rozlišuje čtyři typy intervence, tj. instrukce, komentář, kladení otázek, rezonance. Myšlenku lidského vztahu jako systému vzájemných reakcí během interakce rozvíjí kapitola osmá.

Zásadní teze z předchozích kapitol uvádí do praxe kapitola sedmá. Prostřednictvím základních praktických pravidel nabízí předlohu pro vedení rozhovoru s klientem a vymezuje roli sociálního pracovníka. Důrazně

rozlišuje dva druhy kontaktu, a to vnímavý a konfrontační.

V knize nechybějí ani kapitoly, které se věnují relaxaci, prevenci syndromu vyhoření a způsobům dalšího seberozvíjení a vzdělávání. Šestá kapitola se zabývá vědomým propojením těla a mysli, efektivním hospodařením s energií a některými osvědčenými relaxačními metodami. Popisuje cesty vedoucí k syndromu vyhoření a varuje před dlouhodobě zápornou energetickou bilancí. Poslední devátá kapitola charakterizuje sebezkušenostní výcvik, upozorňuje na jeho úskalí a omezení. Věnuje se také významu supervize jako kontrolního prvku efektivní praxe pomáhajících profesí.

Autor je v důsledku své bohaté dlouholeté praxe zkušený odborník, působí jako psychoterapeut, poradenský psycholog a vysokoškolský pedagog. Způsob, jakým podává informace, svědčí nejen o jeho rozsáhlých zkušenostech z pomáhající profese, ale také o tom, že je již řadu let výborným pozorovatelem lidí a jejich chování, jednání a reakcí v rozmanitých životních i profesionálních situacích. Alfou a omegou knihy jsou proto příklady z praxe, které umožňují plně a dokonale pochopit probíraná témata, a zefektivňují tak práci s informacemi. Dané myšlenky se tak zkonkretizují a jsou lépe pochopitelné a zapamatovatelné, a tím i uplatnitelné v praktickém použití.

Vztah jako součást profese není knihou jednoho přečtení, kterou po několika večerech nad ní strávených s klidným srdcem odložíte zpět do domácí knihovny. Naopak – budete se k ní vracet znovu a znovu a hledat odpovědi na otázky, které přináší vyčerpávající praxe pomáhajících profesí. Budete nad ní nejen souhlasně pokyvovat hlavou, protože podle vás autor přesně vystihl i váš problém, ale bude vás podněcovat k zamyšlení, možná vás bude často i zlobit. Text je třeba uvědoměle studovat, přesně tak, jak v úvodním slovu knihy nabádá Jiřina Šiklová: „Čtěte ji, prosím pomalu, pozorně, občas si něco zaškrtněte, a hlavně si poznamenejte to, co vás nejvíce v knížce rozčílilo a naštvalo a s čím určitě nesouhlasíte. Tyto stránky si poznamenejte někam na předsádku knížky i s číslem! Čtěte je

znovu a znovu! Tak dlouho, dokud vás budou rozčilovat, protože tyto úvahy se vás týkají obzvlášť!“

Knihu Karla Kopřivy ocení nejen sociální pracovníci, na které se autor v praktických příkladech obrací nejčastěji, ale také pedagogové, zdravotní sestry, lékaři, psychologové, psychoterapeuti a jiné osoby, které se při výkonu své praxe každodenně setkávají s klientem a musí řešit dilemata a problémy pramenící z angažovaného a blízkého interpersonálního vztahu – zkrátka všichni, pro které je „vztah součástí profese“.

Jana Kopřivová

Jana Plichtová: Metódy sociálnej psychológie zblízka: Kvalitatívne a kvantitatívne skúmanie sociálnych reprezentácií, Bratislava, Média 2002.

„Kam kráčíš, sociální psychologie?“ se v závěru své monografie táže profesorka Jana Plichtová a nabízí několik témat jako možnosti pro upřesnění směru potenciálně produktivních kroků v její budoucnosti: význam etiky a obnovení humanity sociálních věd zkoumáním celého člověka; studium dynamických souvislostí sociálních a kulturních reprezentací; legitimizace etnografického pozorování; propojení akademické a praktické psychologie. Dříve však, než se čtenář postupně prostuduje k závěrečné otázce a nabízeným odpovědím, čeká jej devět předcházejících kapitol, někdy teoreticky a metodologicky hutně výživného, jindy na dokumentujících příkladech výzkumů svižně plynoucího textu.

Autorka svou knihou doplňuje mezeru v česky a slovensky psané odborné literatuře z oblasti sociální psychologie dvojitým způsobem. Na straně jedné s velmi širokým záběrem prezentuje teorii sociálních reprezentací, jak co se týká nosných teoretických pojmů, tak především konkrétních provedených výzkumů, způsobů jejich realizace a dosažených výsledků teoretických i prakticky pragmatických. Na straně druhé používá konkrétní výzkumné projekty pro dokumentování jednotlivých přístupů kvalitativní a kvantitativní metodologie a jimi používaných metod s precizní znalostí každého z nich. Kvalitativní a kvantitativní přístup nepovažuje

za rovnocenné, jelikož takovými ani nejsou, ale drží se skutečnosti, že výzkumný problém a předmět výzkumu determinují výzkumnou metodu, a ne naopak. Současně v textu ukazuje na možnosti a hranice propojení obou výzkumných přístupů. Jednotlivé kapitoly jsou bohatě prokládány příklady ze širokého spektra výzkumných projektů, které vždy uvádí do širšího teoretického, epistemologického a metodologického kontextu, věnovanými například obsáhlému přehledu historie výzkumu asociací; analýze textů a mediální komunikace na pokladě výzkumu sociálních reprezentací psychoanalýzy Serge Moscoviciho; využití počítačových programů při analýze textů; diskutující skupině a skupinovému rozhovoru, u kterých jako startovní příklad používá výzkum důvodů popularity britské královské rodiny Michaela Billiga, a v neposlední řadě kvalitativnímu rozhovoru a etnografickému pozorování.

Na výzkumu sociálních reprezentací nemoci Claude Hezlichové jsou ukázány a kriticky zhodnoceny možnosti intenzivního, nestrukturovaného rozhovoru. Strukturu rozhovorů výzkumnice přizpůsobovala rozvíjení diskutovaného tématu respondentem a následně je podrobila kvalitativní analýze. Diskutovaná práce Hezlichové značně přispěla k etablování psychosociologických výzkumů vycházejících z analýzy interakce člověk–společnost, které pojímají společenský a kulturní kontext jako nedílnou součást předmětu. Etnografické pozorování autorka dokumentuje především na výzkumu sociálních reprezentací psychiatrických pacientů a duševní choroby Denis Jodeletové. Jodeletová na procesu výzkumu ukazuje, že konkrétní osobu vědce nelze vyjmout ze sociálního a kulturního kontextu, ve kterém se nachází a se kterým je v neustálé interakci. Vědeckost výzkumu v sociálních vědách nezaručí pouze osvědčené metody a následně užití sofistikované statistické procedury, ale především rozvoj sebereflexe výzkumníka a systematické zaznamenávání jeho interakcí s předmětem výzkumu za účelem rozlišení vědeckých artefaktů od aktuálně pozorovaného dění v oblasti předmětu výzkumu, což bez tréninku introspekce výzkumníka není myslitelné.

Plichtová explicitne zmiňuje dva ciele publikácie: prezentaci metod, jež se vyvinuly v postmoderní psychologii, a kritickou diskusi limitů vědeckého poznání, které je produktem výzkumné praxe zužující vědu na manipulaci, měření a testování vztahů mezi proměnnými v prostředí laboratorních experimentů. Zda se jí podařilo cíle naplnit, je na posouzení čtenáře samotného. Jako čtenář jsem byl spokojen nejenom s naplněním předjímaných cílů publikace, ale především s vědecky poctivým způsobem, kterým autorka publikace k naplnění vytyčených cílů kráčí. Považuji text za velmi inspirující učebnici pro psychology nejrůznějších zaměření (ať akademiky či praktiky), kterým orientaci v textu značně usnadní přehledně strukturovaný obsah i podrobně zpracovaný věcný rejstřík.

Roman Hytych

Ctibor Határ: Agresia žiakov očami sociálneho pedagóga, PF UKF, Nitra, 2007.

Problematika agresie žiakov nie je problematikou novou. Publikácia PaedDr. Ctibora Határa, PhD., však prináša na jej riešenie nový pohľad. Konkrétne ide o aspekt pomáhajúcej profesie sociálneho pedagóga na školách, profesionálne pripravovaného „intervenovať do zložitých otázok (re)edukácie, sociabilizácie, individualizácie a personalizácie, (re)socializácie, enkulturácie, integrácie intaktných, postihnutých, narušených a ohrozených detí a mládeže vyžadujúcich si sociálno-výchovnú starostlivosť a edukatívne zameranú sociálnu pomoc“.

Recenzovaná publikácia z oblasti sociálnej pedagogiky rieši problematiku agresie a agresivity v multidisciplinárnom kontexte s akcentom na etiológiu, identifikáciu a metodiku riešenia či zmierňovania agresívneho správania detí a mládeže.

Význam predmetnej publikácie zvyšuje i skutočnosť, že prispieva nielen k spresneniu terminologického aparátu v skúmanej oblasti, ale aj k rozpracovaniu metodického modelu sociálno-pedagogickej práce a diagnostiky, ktorý vyúsťuje do návrhu konkrétnych sociálno-pedagogických opatrení na prevenciu a riešenie aktuálneho a zároveň závažného problému žiackej agresie.

Prácu autor generoval do štyroch samostatných kapitol s dôsledne spracovaným obsahom.

V prvej kapitole Vymedzenie agresie a agresívneho správania žiakov v multidisciplinárnom kontexte autor poskytuje výklad kľúčových pojmov, ako sociálna patológia a sociálna deviácia, normalita a abnormalita, sociálna konformita, agresia, agresivita a agresívne správanie v škole. Objasňuje systém správania sa žiakov a za týmto účelom predkladá schematické znázornenie sociálnej konformity a podkonformity v ich správaní. Prvá kapitola vyúsťuje do klasifikácie agresie a agresívneho správania žiakov podľa viacerých kritérií.

Druhá kapitola Etiológia agresívneho správania analyzuje endogénne a exogénne činitele participujúce na vzniku a vývoji problémového a narušeného správania žiakov agresívneho charakteru a osobitnú pozornosť venuje riešeniu otázok rizikových sociálnych skupín.

Z hľadiska rozvoja sociálno-edukačnej praxe je zvlášť prínosná aj tretia kapitola Metodika sociálno-pedagogickej práce s agresívnym žiakom v školskom prostredí, v ktorej autor rozpracoval vlastnú metodiku, pozostávajúcu z piatich základných krokov, počnúc identifikáciou sociálno-výchovného problému, jeho klasifikáciou a komplexnou analýzou, až po realizáciu sociálno-pedagogickej profylaxie. Príkladné rozpracovanie traktovanej metodiky s vysokou úrovňou kompetencie pri riešení danej problematiky môže slúžiť aj ako referenčný model tak pre odborníkov, ako aj študentov z oblasti sociálnej pedagogiky, iných príbuzných disciplín a širokej verejnosti zaoberajúcej sa rozvojom ľudského potenciálu.

V štvrtej kapitole Miesto sociálneho pedagóga v oblasti prevencie a riešenia agresívneho správania a konania žiakov autor apeluje na nutnosť adekvátneho docenenia pomáhajúcej profesie školského sociálneho pedagóga („odborníka pre oblasť edukačnú a sociálnu, ktorý uplatňuje vo svojej práci inter- až transdisciplinárny prístup k prevencii, riešeniu, ale i skúmaniu sociálno-výchovných problémov a fenoménov“), nakoľko v Slovenskej

republike, žiaľ, doposiaľ nebola legislatívne ošetrovaná. Ťažiskom tejto časti sú požiadavky kladené na osobnosť sociálneho pedagóga, jeho aktuálne úlohy, funkcie a právomoci, ktoré autor vymedzuje nielen na základe viacerých teoretických štúdií, ale najmä kvantitatívnej a kvalitatívnej analýzy študijných programov odboru sociálna pedagogika. Na význame dodáva tejto publikácii i skutočnosť, že vyzdvihuje dôležitosť kooperácie sociálneho pedagóga, špeciálneho pedagóga a školského psychológa, bez ktorej by ani nebolo možné dôjsť ku komplexnému a optimálnemu riešeniu otázok prevencie, zmierňovania až odstraňovania uvádzanej agresie detí a mládeže.

Prínos predmetnej recenzovanej publikácie vidíme najmä v komplexnom rozpracovaní teoretických a metodických základov sociálno-pedagogickej práce s agresívnym žiakom v edukačnom prostredí, s praktickými odporúčaniami na diagnostikovanie, prevenciu a riešenie agresívneho správania žiakov. Hodnotím ju ako výsledok tvorivého úsilia autora o želateľné zmeny v metodologickej, legislatívnej a profesijnej profilácii profesie sociálneho pedagóga v SR, ktorý je „pre prax profe-

sionálne pripravovaný na riešenie podobných problémov, aby mohol nestranne, nezaujato, a teda objektívne diagnostikovať pôvod sociálno-patologických javov, následne navrhnuť ich riešenie a zároveň realizovať sociálno-pedagogickú profylaxiu a prevenciu v konkrétnom sociálno-edukačnom prostredí“.

Publikáciu odporúčam všetkým študentom humanitných a sociálnych odborov, ako podnetný študijný materiál analyzujúci proces diagnostikovania, prognózovania i riešenia jedného z najaktuálnejších a najzávažnejších problémov súčasnej pedagogickej praxe – agresie žiakov. Zároveň môže byť prínosom i pre učiteľov, špeciálnych pedagógov, výchovných poradcov, vychovávateľov, sociálnych pracovníkov a pracovníkov ostatných pomáhajúcich profesií pôsobiach v sociálno-edukačnej praxi, ktorí majú záujem nájsť adekvátne východiská riešenia závažných sociálno-výchovných problémov.

Verím, že práca prispeje k riešeniu aktuálneho problému agresívneho správania žiakov nielen v škole a v rodine, ale aj v širšom sociálnom prostredí.

Marianna Hupková

Časopis Sociální práce/Sociálna práca – Ceny inzercie

2. alebo 3. strana obálky 160 x 230 mm	15 000 Kč
4. strana obálky 160 x 230 mm	18 000 Kč
Formát 160 x 230 mm – celá vnútorná strana číslo 1 a 2	8 000 Kč
Formát 160 x 230 mm – celá vnútorná strana	6 000 Kč
Formát 160 x 115 (80 x 230) mm – 1/2 vnútorná strana	4 000 Kč
Formát 80 x 115 mm – 1/4 vnútorná strana	2 000 Kč
Formát 40 x 67 mm – 1/8 vnútorná strana	1 500 Kč
řádková inzercie	150 Kč za řádku

Objednávky inzercie a kontakt na redakci:

ASVSP – Sociální práce / Sociálna práca
 Joštova 10, 602 00 Brno
 Tel.: +420 549 497 788
 e-mail: socprace@fss.muni.cz
 www.socialni prace.cz

Požadované technické parametry:

- formát pdf, jpg (rozlišení 300 dpi), popř. word
- černobílé zpracování

U celostránkové inzercie prosím počítejte s 3 mm spadavkou (přesahem mimo stránku) a 15 mm u hrbe-
 tu časopisu, které skryje vazba.

Na vaše přání inzerát zpracujeme. Za grafickou práci si účtujeme částku od 500 do 2 000 Kč.

OBJEDNÁVKA PŘEDPLATNÉHO 2007 Tuto objednávku vystřihněte a odešlete na adresu redakce	
Jméno a adresa objednatele (uvádějte prosím včetně čísla popisného a PSČ):	
Fakturační adresa (Uvádějte prosím tehdy, je-li fakturační adresa odlišná od adresy zasilací. Platí pro objednávky organizací):	
tel./mobil:	e-mail:
IČO, DIČ objednatele:	
Závazně objednávám předplatné časopisu SOCIÁLNÍ PRÁCE/SOCIÁLNA PRÁCA: ☐ celý ročník 2008 (set 4 čísel) ☐ (vypište počet kusů)	
☐ ks 1/08 Soc. práce s lidmi s duševní nemocí	☐ ks 3/08 Podniková sociální práce
☐ ks 2/08 Spol. zakázka a naše odpovědnost	☐ ks 4/08 Duchovní rozměr v sociální práci
Prosím o zaslání minulých čísel (vypište počet kusů):	
☐ ks 4/06 Praxe a supervize v sociální práci	☐ ks 2/05 Sociální práce s rodinou**
☐ ks 3/06 Sociální práce s lidmi se závislostí	☐ ks 1/05 Aktivní politika zaměstnanosti
☐ ks 2/06 Sociální práce s imigranty	☐ ks 4/04 Hodnoty a etika v sociální práci*
☐ ks 1/06 Role sociálního pracovníka	☐ ks 3/04 Komunitní práce*
☐ ks 4/06 Bezdomovectví	☐ ks 2/04 Rodina a péče o seniory*
☐ ks 3/06 Organizační kultura	☐ ks 1/04 Standardy kvality v sociální službě*
☐ ks 2/06 Domácí násilí**	☐ ks 4/03 Sociální práce v romských komunitách*
☐ ks 1/06 Sociálně-právní ochrana dětí**	☐ ks 3/03 Teorie a metody sociální práce*
☐ ks 4/05 Probační a mediační služba**	☐ ks 2/03 Děti a náhradní výchovná péče*
☐ ks 3/05 Rovně příležitosti**	☐ ks 1/03 Vzdělávání
* Čísla označená hvězdičkou již nejsou dostupná v tištěné podobě. Můžeme Vám je zaslat v el. formátu (PDF – pro Acrobat Reader). Cena je shodná s cenou výtisku. V případě zájmu toto číslo odešleme na Vámi uvedenou e-mailovou adresu. Velikost souboru se pohybuje kolem 3 MB.	
** Tato čísla si můžete zdarma stáhnout z našich webových stránek.	
Druh předplatného (zakřížkujte):	
☐ studentské – 4 x 99 Kč za rok 2008: celkem 396 Kč	
☐ občanské – 4 x 129 Kč za rok 2008: celkem 516 Kč	
☐ pro organizace – 4 x 229 Kč za rok 2008: celkem 916 Kč	
Studenty (kromě MU) žádáme o zaslání potvrzení o studiu (možno i e-mailem scan ISiCu – oboustranně). Výtisky starších čísel časopisu (do roku 2005 včetně) prodáváme za nižší cenu oproti ceně za ročníky 2006 a 2007. Cena jednoho staršího výtisku činí: 189 Kč pro organizace, 89 Kč pro občany nebo 59 Kč pro studenty.	
Platbu provedu (zakřížkujte): ☐ složenkou ☐ převodem z účtu	
Adresa redakce: Časopis Sociální práce/Sociální práca • ASVSP, Joštova 10, 602 00 Brno • tel.: +420 774 324 983 (13–16 hodin) • fax: +420 549 491 920 • IČO: 49465619, číslo účtu: 777630001/2400 (E-banka) • e-mail: socprace@fss.muni.cz • www.socialniprace.cz	
Podpis/podpis a razítko:	